

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se

EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034

Er beteckning: LI2025/01620

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har fått remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034. Länsstyrelsen yttrar sig här över följande förordningsförslag och avstår följaktligen att yttra sig vad gäller övriga förslag i remissen:

- Förordning om Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034 (KOM(2025)565)
- Förordning om villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034 (KOM/2025/560)
- Förordning om genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik (KOM/2025/559)
- Förslag till förordning om Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) (KOM (2025)552)

Övergripande kommentarer

Länsstyrelsen välkomnar EU-kommissionens förslag att förenkla och uppdatera budgetramen och dess förordningar. Länsstyrelsen ser dock negativt på den ökade centraliseringen i föreslagna nationella

och regionala partnerskapsplaner. En ökad centralisering riskerar försvaga den regionala och lokala nivån vilken är avgörande för att möjliggöra en effektiv hantering av EU-medel. Det är de platsbaserade behoven som måste styra utvecklingsmöjligheter på regional och lokal nivå.

Representanter från samtliga av landets länsstyrelser bör vara rådgivande vid framtagandet av de nationella och regionala partnerskapsplanerna för att garantera att regionala och lokala behov får gehör och genomslag. Länsstyrelsen betonar att kapaciteten, kunskapen och förutsättningarna att utforma och genomföra insatserna inom regionalfonden, socialfonden och Interreg finns på den regionala nivån.

Därför är det också av stor vikt att sammansättningen av de strategiska partnerskapen representerar den lokala och regionala nivån. Kännedom om behov och utmaningar i respektive region finns bland dem som verkar i dess omland.

Föreslagna regelförenklingar måste få ett reellt genomslag i praktiken, så att den administrativa bördan minskar för samtliga genomförandeaktörer.

Länsstyrelsen vill understryka vikten av att alla aktörer som är intresserade av att söka finansiering för utvecklingsprojekt ska ha samma förutsättningar. En återgång till samma nivå på medfinansiering som i föregående programperiod är därför önskvärd. En medfinansiering i modell 50/50 skulle med stor sannolikhet öka ansökningsnivån samt generera en större mångfald bland projekt.

Förordning om Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välstånd och säkerhet för perioden 2028–2034

KOM(2025)565

Länsstyrelserna ser positivt på nytänkandet och de möjligheter som den nya modellen med en enda fond med till delar öronmärkta medel skapar, vad gäller samordning och synergier mellan olika

politik- och åtgärdsområden både avseende genomförande av åtgärder och samordna administration. Länsstyrelserna kan utifrån vårt uppdrag stå för kunskap och erfarenheter kring behov och möjligheter regionalt samt vad gäller administration och samordning mellan myndigheter.

Länsstyrelserna vill framhålla att lantbruket har väldigt skiftande förutsättningar i olika delar av landet. För att kunna stimulera ökad produktion och robusthet i livsmedelsproduktionen, behöver stöden anpassas efter de regionala utmaningar som lantbruken möter. Syftet är att ge största möjliga effekt med att uppnå målen i livsmedelsstrategin. Det kan exempelvis innebära olika stödnivåer eller andra anpassningar utifrån regionala förutsättningar och behov, men inriktningen om förenklingar av stödets utformning och villkor för stödsökande bör ha stor vikt.

Stödsystemet kan med fördel utvecklas för beredskap och med möjligheter för att kunna justeras under programperioden om det blir omvärldsförändringar som påverkar lantbruket.

Länsstyrelserna framhåller även vikten av att det ska kunna bedrivas lönsamt jordbruk på alla nivåer, såväl stora som små lantbruk behövs. Länsstyrelserna ser att stöden bör utformas så att även mindre gårdar kan uppnå lönsamhet. Den jordbrukspolitik som nu genomförs har bidragit till en tydlig storleksrationalisering i lantbruket och mindre och mellanstora gårdar har fått svårare att överleva. En blandning av större och mindre gårdar innebär ökad robusthet i livsmedelsproduktionen och bidrar därmed till bättre livsmedelsberedskap för Sverige.

Länsstyrelserna ser positivt på att förordningarna inte är särskilt detaljerade. Det är viktigt att denna inriktning bibehålls i de kommande delegerande akterna från kommissionen och annan lagstiftning. Det gäller även för Sveriges eget arbete med att ta fram förordningar och föreskrifter. De regler som tas fram behöver ha ett tydligt syfte som gör det enklare att förstå vilka krav som ställs och hur det ska gå till att leva upp till dessa.

Länsstyrelsen ser betydande utmaningar med att en så stor andel av innehållet i planerna styrs av nationell nivå, samtidigt som en tydlig regional fördelning av medel saknas. En regional fördelning och öronmärkning av resurser är avgörande för att säkerställa att hela Sverige ges möjlighet att investera i insatser som bidrar till EU:s mål om ett hållbart, inkluderande och konkurrenskraftigt Europa.

Länsstyrelsen vill understryka vikten av att den föreslagna fondstrukturen och de nationella och regionala partnerskapsplanerna (NRPP) utformas så att regional kapacitet och behov får ett faktiskt genomslag. På den regionala nivån finns tillgång till såväl regionen med ansvar för det regionala utvecklingsuppdraget och länsstyrelsen som företräder det statliga utvecklingsintresset i länet och ansvarar för landsbygdsutveckling. Tillsammans har vi en central roll i att identifiera och möta territoriella utmaningar, främja hållbar tillväxt och samordna insatser mellan staten, kommuner, civilsamhälle och näringsliv.

Artikel 21

Det är positivt att det uttrycks att lokala och regionala myndigheter ska vara med i arbetet med förberedelser och genomförande av NRP. Den kunskap som länsstyrelserna besitter på den nivån kan ha stor betydelse. Utmaningarna ser lite olika ut i olika delar av landet och lösningarna kan därför behöva variera för att nå målen. För att EU-medel ska ge största möjliga effekt krävs att planeringen och genomförandet ligger nära de territoriella behoven i olika delar av länen och kommunerna. Länsstyrelsen ser därför positivt på att förslaget möjliggör regionala kapitel i NRPP och att principen om flernivåstyrning och partnerskap lyfts fram.

Artikel 22

Länsstyrelsen välkomnar inriktningen med delad förvaltning. Aktörerna på regional nivå bör ges ett reellt inflytande över utformningen och genomförandet av den nationella och regionala partnerskapsplanen. För att säkerställa att insatserna får största möjliga effekt och är relevanta för de faktiska behoven i länen, är det nödvändigt att berörda aktörer, inklusive förvaltande myndigheter, finns på plats i länen och har en god förståelse för regionala och lokala förutsättningar, utmaningar och möjligheter. Det är viktigt att NRP-fonden fortsatt har ett nedifrån-och-upp-perspektiv, vilket bygger på att medlen kan användas där de regionala och lokala nivåerna bedömer att de gör störst skillnad.

Artikel 26

Flexibilitet och snabb mobilisering av resurser är visserligen viktiga i krissituationer, men EU-faciliteten innebär även ökad centralisering. Det garanterar inte träffsäker eller ansvarsfull användning av medlen. Medel som tidigare varit förhandsallokerade till medlemsstater och regioner riskerar nu att styras direkt från EU-

nivå, vilket försvårar regional anpassning och minskar möjligheten till lokal påverkan. Vi anser att det är avgörande att regionalt inflytande säkerställs även inom ramen för EU-faciliteten och att tydliga kriterier för användning och öppenhet i fördelningen behövs, för att resurserna ska fördelas utifrån behoven på regional nivå.

Artikel 36.3

Införandet av förenklade kostnadsalternativ, FKA, för investeringar under 100 000 euro inom CAP och 400 000 euro för andra åtgärder inom NRP har potential att bli en betydande förenkling, såväl för stödsökande som handläggande myndigheter. Utformningen av FKA kommer att behöva balanseras mellan enkelhet och behoven i investeringarna, som kan variera.

Det behöver finnas möjligheter att under pågående programperiod justera FKA så att det följer kostnadsutvecklingen. Om det inte blir möjligt kan det riskera att sätta FKA inte speglar de verkliga kostnaderna för företagen över tid. Det kan i förlängningen bli en hämmande faktor för nödvändiga investeringar.

Det behöver även vara möjligt att anpassa FKA till förutsättningar för olika grupper, exempelvis unga och kvinnor, men också för att göra anpassningar till regionala skillnader i landet.

Artikel 51.g

Förslaget om mål för handläggningstider för utbetalningar på 80 dagar är en kraftig skärpning gentemot dagens, som ligger på 120, men det är en förändring i rätt riktning. En nyckel för att det ska vara realistiskt och genomförbart är de obligatoriska förenklade kostnadsalternativen som har stor potential att förenkla för både de som söker stöd och handläggande myndigheter.

En faktor som förlänger handläggningstider i dag och orsakar administrativ börda för sökande är det detaljerade redovisningsmaterial som behöver skickas in vid ansökan om utbetalning. För att kunna åstadkomma verklig förenkling behöver kraven på redovisning kopplat till utbetalning förändras och förenklas. Därför är det särskilt viktigt att beakta sekundärlagstiftningen så att den inte förtar intentionerna i Kommissionens förenklingsarbete.

Förordning om villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034

KOM/2025/560

Förslaget innehåller en hel del stödformer som ska vara obligatoriska för medlemsstaterna. Ett stort antal obligatoriska stödformer kan leda till låga ersättningsnivåer för vart och ett av stöden beroende på hur Sverige väljer att fördela nationellt kuvert eller tillföra nationell medfinansiering. Ett stort antal stödformer innebär även en ökad administration för myndigheterna eftersom fler ärenden behöver handläggas och kontrolleras. Den administrativa bördan för lantbrukarna som söker stöd ökar också med ett större antal stödformer.

Om möjligt bör några föreslagna stödformer vara möjliga att införa först då de har identifierats som lämpliga åtgärder för att möta en medlemsstats utmaningar inom lantbruket. Genom färre stödformer bör medlemsstaten få ett bättre verktyg för att prioritera och fördela stöd till åtgärder som ger tydligast och bäst effekt.

Det är positivt med den tydliga satsningen på generationsskiften, förutsatt att detta inte begränsas till skiften inom släkt. Det är viktigt att stödmöjligheterna utformas så att ägarskiften stimuleras. Målet behöver inriktas på att föryngra och bredda ägandet. Dagens definition av unga lantbrukare behöver ses över när det gäller åldersgränsen.

Förslaget om startpaket är lovande liksom förslaget om att finansiera avbytartjänst. Det senare har potential till att öka attraktiviteten i lantbruksföretagandet genom att det skapar en möjlighet till bättre sociala livsvillkor.

Artikel 3

Avseende reglerna för förvaltning av gårdar så ser länsstyrelserna behovet av att de krav som går utöver svensk lagstiftning formuleras på ett enkelt och för lantbrukaren tydligt sätt.

Artikel 6

Förslaget om gradvis avtagande arealbaserat inkomststöd är en komplicerad fråga eftersom företagsstrukturen är så olika mellan medlemsländer. Det är även länsstyrelsernas bild att för att uppnå

en ökad livsmedelsproduktion och mera robust livsmedelskedja, så behövs alla typer av gårdar.

Förslaget med takbelopp på 100 000 EUR samt nedtrappning på stöd över 20 000 EUR av inkomststödet är för lågt satta. Systemet riskerar att hämma företagsutveckling samt leda till onödig uppdelning av företag. Medlemsstaterna bör få möjlighet att sätta egna gränser för tak och trappa. För utpekade grupper så som unga med flera, bör det vara möjligt att sätta separata nivåer. Medlemsstaterna bör även ha möjlighet att se till att införandet sker över tid för att inte skapa onödigt tvära kast för företagen.

Länsstyrelserna menar att det är tveksamt att undanta pensionärer från möjligheter att söka stöd. Det finns brist på yngre i flera regioner som vill ta över och utveckla företag. Det innebär risk för fler nedlagda gårdar och fler igenvuxna marker i de delarna av landet. Åldern behöver heller inte säga något om hur aktivt lantbruket bedrivs. Lantbruket ska inte behandlas annorlunda än andra branscher när det gäller regler kopplat till företagande kontra pensionsuttag. Fokus bör i stället vara aktivt brukande oavsett förutsättningar.

Det är därför önskvärt att undantaget inte blir obligatoriskt utan frivilligt att införa. Om det ändå införs är det bra att det införs senare än 2028.

Artikel 14

Länsstyrelserna bedömer att ett höjt startstöd både vad avser själva stödnivån och den totala budgeten för stödformen är centralt för att stimulera nystartande och övertagande av företag och därmed en ökad och mer robust livsmedelsproduktion.

Förordning om genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik

KOM/2025/559

Länsstyrelsen välkomnar att medlemsstaterna i sin NRP-plan ska ta hänsyn till fiskets, vattenbrukets och kustsamhällenas särskilda behov, särskilt det småskaliga kustfiskets behov.

Förordningen innehåller inte så mycket styrning, vilket ger medlemsstaterna möjligheter att utveckla stödformerna utifrån sina behov. Fokus för stödutformningen bör vara att stimulera utveckling av befintliga och nya företag.

Det är positivt att det ges möjligheter att främja generationsväxling inom de blå näringarna.

Länsstyrelsen vill lyfta vattenbrukets och fiskets roll i livsmedelsförsörjningen, inte minst ur ett beredskapsperspektiv. Vi ser betydande utvecklingsmöjligheter, som dock bygger på att en både hållbar och lönsam näring kan utvecklas.

Förslag till förordning om Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg)

KOM (2025)552

Länsstyrelsen stöder föreslagna fokusområde för regionalfonden som ett fortsatt verktyg för den gröna omställningen. För att säkra fortsatt regional medfinansiering är det en förutsättning att den regionala nivån har ett tydligt ägarskap och inflytande över medlen samt att dessa ligger i linje med regionala strategier. Vi ser att det territoriella fokuset för ERUF-programmen har försvagats, varför Sverige bör verka för att säkra en regional fördelning och regionala program för ERUF inom ramen för NRP-fonden.

För att säkra långsiktighet, vilket är syftet med sammanhållningspolitiken, är långsiktig finansiering anpassad efter regionala behov och utmaningar en förutsättning. Långsiktig finansiering gäller inte bara av enskilda projekt, utan av systemet i stort. Systemet består av aktörer med kompetens och förmåga att identifiera och verkställa projekt av störst relevans utifrån länets behov. För aktörerna i Västra Götaland är regionala medel i kombination med ERUF-medel en viktig finansieringskälla och möjliggörare.

Länsstyrelsen anser att Interreg ska främja gränsöverskridande samverkan och överbrygga gemensamma hinder. Det är ett strategiskt verktyg för att stärka regional utveckling, samverkan och innovation i Västsverige genom gränsöverskridande samarbete. Genom gränsöverskridande samverkan bistår Interreg till ett överbryggande av gränsregionala hinder. Interreg möjliggör för ovärderlig kunskapsutväxling mellan regioner och sektorer vilket bidrar till stärkt sammanhållning, minskade gränshinder och ökade förutsättningar för innovation.

Vi är positiva till att Interreg föreslås finnas kvar även i nästa programperiod och vill understryka att den regionala nivån måste ges möjlighet att bidra till utformningen av Interreg-planen för att säkerställa att fondens potential realiseras i praktiken.

Ett prestationsbaserat utbetalningssystem kan bli särskilt utmanande inom Interreg då Interreg styrs av flera regelverk (EU, program, nationella) vilket riskerar att skapa mer administration. Erfarenheter från förenklad redovisning visar att olika regelverk ofta leder till komplexitet, särskilt i projekt med flera medlemsländer.

Vi välkomnar att Interreg organiseras separat med program som bilagor eller kapitel och större flexibilitet för ändringar identifierade inom programmen.

Vi ifrågasätter att EU-medel måste användas inom ett år efter tilldelning i stället för tre, vilket kraftigt ökar kraven på snabb planering och genomförande av projekt. Projekt behöver trygghet för att våga vara innovativa, inte press att leverera snabbt. Fokus bör ligga på rätt insatser, inte snabb utbetalning. Den här regeln i kombination med ett mer prestationsbaserat system riskerar att driva fram lågt satta indikatorer och tidiga leveranser, i motsats till EU:s mål om kvalitet och långsiktighet.

Medverkande i beslutet

Detta yttrande beslutades av landsbygdsdirektören Ingrid Guldbrand, efter föredragning av regionala utvecklingsstrategen Mikael Cullberg. I handläggningen i övrigt medverkade enhetschefen Johan Linde.

Ingrid Guldbrand

Mikael Cullberg

*Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför
namnunderskrift.*